

สถานีตำรวจชุมชน : ศึกษาทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
กรณีการจัดตั้งสถานีตำรวจชุมชนสยามสแควร์

พ.ต.ท.อุดมวิทย์ ไเนมอินทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-206-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018384 114666789

COMMUNITY POLICE STATION : A STUDY OF ATTITUDE TOWARDS
CITIZEN PARTICIPATION ON SETTING UP SIAM SQUARE
COMMUNITY POLICE STATION

Pol. Lt. Col. Udomvit Niam-in

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-206-4

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

อุดมวิทย์ เดียมอินทร์ : สถาปนิกวารุชมุขม : ศึกษาทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
กรณีการเลือกตั้งสถานีตำรวจชุมชนสยามสี่แควร์ (COMMUNITY POLICE STATION :
A STUDY OF ATTITUDE TOWARDS CITIZEN PARTICIPATION ON SETTING UP
SIAM SQUARE COMMUNITY POLICE STATION) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว,
196 หน้า. ISBN 974-581-206-4

การวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษาว่า ชุมชนสยามสี่แควร์ซึ่งเป็นชุมชนที่มีความทันสมัยนั้นประชาชนจะมีความรู้สึกและความสำนึกผูกพันในกิจกรรมของชุมชนอันเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากน้อยเพียงใด ความร่วมมือกับทางราชการเพื่อสร้างประโยชน์สู่ส่วนรวมในลักษณะใด และมากน้อยเพียงใด และเมื่อมีการนำเอาสถานีตำรวจชุมชนสยามสี่แควร์ ซึ่งเป็นเสมือนนวัตกรรมทางการเมืองชนิดหนึ่งเข้ามาจัดตั้งในชุมชนนี้แล้ว แนวโน้มในการรับเอานวัตกรรมทางการเมืองในระดับชุมชนมีลักษณะอย่างไร

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า ใช้การวิจัยแบบสำรวจ และเก็บรวบรวมข้อมูล ความคิดของประชาชนในบริเวณสยามสี่แควร์จากแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด โดยเก็บข้อมูลเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2535

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่อาศัยและประกอบอาชีพอยู่ในบริเวณสยามสี่แควร์มีความสำนึกในความเป็นชุมชนในระดับค่อนข้างต่ำ และมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนในลักษณะคับแคบ โดยที่ผู้ที่ประกอบกิจการอยู่ในสยามสี่แควร์มีความสำนึกในความเป็นชุมชนและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวมมากกว่าคนกลุ่มอื่นเล็กน้อย ปัจจัยอื่น ๆ ไม่มีอิทธิพลต่อความเป็นชุมชนและบทบาทในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของชุมชนสยามสี่แควร์ อนึ่ง บุคคลที่อยู่ในสยามสี่แควร์มีความทันสมัยสูง ต่างมีทัศนคติที่ต่อการยอมรับการจัดตั้งสถานีตำรวจชุมชนสยามสี่แควร์ ซึ่งเป็นเสมือนนวัตกรรมทางการเมืองชนิดหนึ่ง โอกาสที่การจัดตั้งสถานีตำรวจชุมชนที่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์มีค่อนข้างสูง หากได้รับการส่งเสริมจากการกระตุ้นให้เกิดความสำนึกมีส่วนร่วมในความเป็นชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

C230184 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD : COMMUNITY POLICE STATION

UDOMVIT NIAM IN : COMMUNITY POLICE STATION : A STUDY OF ATTITUDE TOWARDS CITIZEN PARTICIPATION ON SETTING UP SIAM SQUARE COMMUNITY POLICE STATION. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PORNSAK PHONGPHAEW, Ph.D. 196 pp. ISBN 974-581-206-4

The primary objective of this study is the identification of behavior and attitude of the community's member actors towards the Siam Square Communal police station, and organization intended to distribute relevant values to the members and the people-at-large.

Considered as a political innovation, the communal police station should generate certain reaction, cooperation and participation.

However, the findings are as follows: low level of collective consciousness prevails among the general community, residents; participation in collective activities are, accordingly, limited. Notwithstanding a relatively high level of collective consciousness do exist among entrepreneurs doing business in the community regardless of their limited participation, positive attitude of general population living in the community towards the merit of such political innovation.

Consequently, this research does confirm the Fact that the existence of community's actors' collective consciousness is in dispensable if the political-administrative innovation (a community police station) of this kind is to be successful.

ภาควิชา การปกครอง

สาขาวิชา การปกครอง

ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ W.M.

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา P. P. P.

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม P. P. P.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความเมตตาอย่างยิ่งของ รศ.ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้คำชี้แนะช่วยเหลือมาโดยตลอด รวมทั้ง ศ.จรรยา สุภาพ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รศ.ประหยัด หงษ์ทองคำ กรรมการสอบ ซึ่งได้ท้วงติง และชี้ประเด็นข้อบกพร่อง ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง จึงขอขอบพระคุณท่านดังกล่าว ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ คุณปริญญา โปธิลัตย์ คุณพงศธร จันทรแก้ว คุณอ้วนC3 และคุณรัชชัย จักสาน ที่คอยให้กำลังใจ ชี้แนะ ช่วยเหลือ แก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดช่วงที่ทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณ คุณรุ่งทิพย์ อู่สำห้ คุณณกุล อู่สำห้ และคุณศิริลักษณ์ ชัยศรีวัฒน์ ที่ช่วยเหลือในการ พิมพ์ข้อมูลและพิมพ์วิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง เป็นรูปเล่มอย่างสมบูรณ์

บุคคลที่ข้าพเจ้ามีอาจะเว้นการกล่าวถึงได้แก่คุณพ่อเกียรติ คุณแม่ถนอม ผู้ให้ชีวิต คุณสุภาภรณ์ และด.ญ. เมธยา ภรรยาและบุตรที่คอยให้กำลังใจมาตลอด

คุณค่าของวิทยานิพนธ์เล่มนี้หากยังมี ข้าพเจ้าขอมอบให้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อ ผู้ที่สนใจใฝ่รู้ในการศึกษาสืบไป

พ.ต.ท.อุดมวิทย์ เนียมอินทร์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่	
1. บทนำ	1
สภาพทั่วไป.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	3
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
แนวความคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	7
วิธีการวิจัย.....	7
- ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง.....	7
- การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	8
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ขอบเขตในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
การนำเสนอรายงานการวิจัย.....	9
2. แนวความคิดในการวิจัย.....	11
การมีส่วนร่วมของประชาชน.....	11
ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	12
รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	17

ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	18
แนวความคิดเกี่ยวกับความเป็นเมือง.....	22
การถ่ายทอดสถาบัน.....	33
การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการแพร่กระจายของนวัตกรรม.....	36
ขอบข่ายทางทฤษฎีและแนวทางการศึกษา.....	39
สภาพของสังคมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม.....	42
ธรรมชาติของสถาบันทางการเมือง.....	45
ความสำคัญของบริบททางโครงสร้างวัฒนธรรม.....	48
กระบวนการถ่ายทอดสถาบัน.....	51
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	56
ประเภทของการวิจัย.....	56
ขอบเขตของการศึกษา.....	56
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	56
ประชากรวิจัยและการสุ่มตัวอย่าง.....	57
ตัวแปร.....	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
4. สถานีตำรวจชุมชนสยามสแควร์.....	66
ที่มาของสถานีตำรวจชุมชน.....	66
สถานีตำรวจชุมชน "KOBAN" ของประเทศญี่ปุ่น.....	69
สถานีตำรวจชุมชนของไทย.....	84
ชุมชนสยามสแควร์.....	92
สถานีตำรวจชุมชนสยามสแควร์.....	95
วิธีดำเนินการของสถานีตำรวจชุมชนสยามสแควร์.....	98

5. ทศนคติต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนกรณีการจัดตั้งสถานีตำรวจ	
ชุมชนสยามสแควร์.....	107
ความรู้เกี่ยวกับสถานีตำรวจชุมชนสยามสแควร์.....	108
ความสำนึกในความเป็นชุมชนของสถานีตำรวจชุมชนสยามสแควร์..	110
ทศนคติต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน	
สยามสแควร์.....	115
การยอมรับนวัตกรรมของชุมชนสยามสแควร์ต่อสถานีตำรวจ	
ชุมชนสยามสแควร์.....	119
ความสำนึกในความเป็นชุมชนสยามสแควร์กับข้อมูลตัวแปรต่าง ๆ..	125
ทศนคติต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน	
สยามสแควร์.....	128
การยอมรับนวัตกรรมของชุมชนสยามสแควร์ต่อสถานีตำรวจ	
ชุมชนสยามสแควร์.....	131
การเปรียบเทียบข้อมูลตัวแปรต่าง ๆ ต่อการจัดตั้งสถานีตำรวจ	
ชุมชนสยามสแควร์.....	134
สรุป.....	136
6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	140
บรรณานุกรม.....	154
ภาคผนวก.....	158
- ตัวอย่างแบบสอบถาม	159
- การตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม	163
- รายชื่อผู้ประกอบการค้าในสยามสแควร์.....	169
ประวัติผู้เขียน.....	196

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	เกณฑ์การกำหนดคะแนนในแบบสอบถาม.....	59
3.2	ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	62
4.1	สถานการณ์การปราบปรามอาชญากรรมโดยตำรวจสายตรวจ ระหว่างปี 1989.....	74
4.2	สถานการณ์การปราบปรามอาชญากรรมโดยการไต่ถามของ ตำรวจสายตรวจ ระหว่างปี 1989.....	75
4.3	ความต้องการหลักของประชาชน (มีนาคม 1990).....	77
4.4	การจัดตั้งคณะที่ปรึกษาตำรวจตุ๋ยาม.....	78
4.5	การจัดพิมพ์ "Mini" Publication Papers.....	80
4.6	แนวโน้มของระยะเวลาที่ใช้ในการเข้าระงับเหตุที่ได้รับแจ้ง ในแต่ละปี.....	82
4.7	สถิติการจับกุม จำแนกตามเวลานับแต่ได้รับแจ้งเหตุ ในปี 1989....	82
4.8	พื้นที่ดำเนินการสถานีตำรวจชุมชน.....	87
4.9	เป้าหมายการดำเนินการสถานีตำรวจชุมชน.....	88
4.10	การปฏิบัติงานของกลุ่มทำงานกลางวันของสถานีตำรวจชุมชน สยามสแควร์.....	100
4.11	การปฏิบัติงานของกลุ่มทำงานตลอดวันของสถานีตำรวจชุมชน สยามสแควร์.....	101
5.1	ความรู้เกี่ยวกับสถานีตำรวจชุมชนสยามสแควร์.....	109
5.2	ความสำคัญในความเป็นชุมชนของชุมชนสยามสแควร์.....	111
5.3	ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของชุมชนสยามสแควร์..	115

ตารางที่		หน้า
5.4	การยอมรับนวัตกรรมของชุมชนสยามสแควร์ต่อสถานีตำรวจชุมชน.....	119
5.5	การเปรียบเทียบข้อมูลตัวแปรด้านความสำคัญในความเป็นชุมชน ของชุมชนสยามสแควร์กับข้อมูลตัวแปรต่าง ๆ.....	126
5.6	การเปรียบเทียบข้อมูลด้านทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม สาธารณะของชุมชนสยามสแควร์กับข้อมูลตัวแปรต่าง ๆ.....	129
5.7	การเปรียบเทียบข้อมูลด้านการยอมรับนวัตกรรมของชุมชนสยามสแควร์ ต่อสถานีตำรวจชุมชนสยามสแควร์กับข้อมูลตัวแปรต่าง ๆ.....	132
5.8	การเปรียบเทียบข้อมูลตัวแปรต่าง ๆ ต่อการจัดตั้งสถานีตำรวจชุมชน สยามสแควร์.....	135

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	รูปพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล.....	86
2	สถานีตำรวจชุมชนสยามสแควร์.....	93
3	แผนผังพื้นที่สถานีตำรวจชุมชนสยามสแควร์.....	94